

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1963/80

Karar No.:1964/29

Karar tarihi:7/4/1964

Resmi Gazete tarih/sayı:4.6.1964/11719

Davacı : Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu.

Dâvanın konusu : Mehakimi Nizamiyenin Teşkilâtı hakkındaki 27 Mayıs 1295 tarihli kanunun, Adliye Müfettişlerine ilişkin hükümleri Anayasa'nın 132/2. ve 144 üncü maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istenmiştir.

İlk inceleme : Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü 15 inci maddesi uyarınca 4/3/1963 gününde yapılan ilk incelemede, dâva dilekçesinde imzaları bulunan Ali Naili Erdem ve Cahit Okurer'in Grup Başkan ve Başkan Vekili olduklarını gösterir onanlı belgelerin, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı kanunun 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince verilmediği görüldüğünden bu belgelerin 15 gün içinde gönderilmesi için tebligat yapılmasına karar verilmiş, yapılan tebligat üzerine istenen belgelerin süresi içerisinde mahkemeye sunulduğu anlaşılmış ve 12/4/1963 günlü toplantıda işin esasının incelenmesine karar verilmiş olmakla bu konuda düzenlenen rapor, iptali istenen kanun hükümleri, Anayasa ile Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun ilgili maddeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı dilekçesinde her ne kadar kanunun tümünün iptalini istemekte olduğu sanısını uyandıracak surette istemini, "iptali istenen kanun" başlığı altında; "27 Mayıs 1295 tarihli Mehakimi Nizamiye Teşkilâtı hakkındaki Kanun" şeklinde belirtilmiş ise de; dilekçenin "iptal sebebi" başlığı altındaki bölümünde "Mehakimi Nizamiye Teşkilâtı hakkında 27 Mayıs 1295 tarihli kanunun Adliye müfettişlerine mütedair hükümlerinin Anayasa'nın 132/2. ve 144 üncü maddelerine aykırı" görüldüğünü açıklamış ve netice kısmını da "yukarıda arz ve açıklanan sebeplerle sözü edilen kanun hükmünün iptaline karar verilmesi" şeklinde bağlanmış bulunması bakımından dâvanın Mehakimi Nizamiyenin Teşkilâtı hakkındaki 1295 günlü muvakkat kanunun tümüne yöneltilmiş olmayıp sadece hâkimlerin Adliye müfettişleri tarafından denetlenmesiyle ilgili hükümlerine yöneltilmiş olduğu anlaşıldığından dâvanın bu hükümlere hasren incelenmesi üyelerden Celâlettin Kuralmen ve Muhittin Gürün' ün dâva kanunun tümünün iptali istemiyle açılmış olduğundan incelemenin bütün maddeler üzerinde yapılması gerektiği yolundaki muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile kararlaştırıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Gerekçe :

Davacı Mehakimi Nizamiyenin teşkilâtı hakkındaki (Dâva dilekçesinde kanunun tarihi 27Mayıs; 1295 olarak gösterilmiş isede bu tarih 5 Haziran 1295 tir.) 5 Haziran 1295 tarihli muvakkat hanunun, hâkimlerin Adliye müfettişleri tarafından denetleneceğine dair olan hükümlerinin Anayasa'nın 132/2. ve 144 üncü maddelerine aykırı olduğunu ileri sürerek iptalini istemekte ise de anılan kanunun 74 üncü ve sonraki maddelerinin, hâkimlerin Adliye müfettişlerince denetlenmesine ilişkin hükümleri 22/4/1962 günlü, 45 sayılı kanunla yeniden düzenlenmiş ve bu kanuna aykırı hükümler yürürlükten kaldırılmıştır. Gerçekten 45 sayılı kanunun 42 nci maddesinde "Hâkimlerin denetimi, Yüksek Hâkimler Kurulunca görevlendirilecek üst dereceli bir hâkim eliyle ve aşağıdaki maddeler hükümlerine göre yapılır. Kurul, lüzumu halinde kendi üyelerinden üst dereceli bir hâkimi de görevlendirebilir." denilmekte ve bu maddeyi kovalıyan diğer maddelerinde de, denetimin ne suretle yapılacağı gösterilmekte ve 103 üncü maddesinde ise Hâkimler Kanununun ve diğer

Esas No.:1963/80
Karar No.:1964/29

kanunların bu kanuna uymayan hükümlerinin kaldırılmış olduğu açıklanmış bulunmaktadır. Bu bakımdan Mehakimi Nizamiyenin Teşkilâtı hakkındaki 5 Haziran 1295 tarihli muvakkat kanunun dâva konusu olan ve üçüncü babını teşkil eden 74. ve sonraki maddelerinin hâkimlerin Adliye müfettişleri tarafından denetleneceğine ilişkin hükümleri yürürlükten kaldırılmış olduğundan konusu bulunmayan dâvanın reddi gerekir.

Sonuç : Yukarıda yazılı sebeplerden ötürü konusu bulunmayan dâvanın reddine 7/4/1964 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Sûnuhi Arsan

Başkan Vekili
Lütfi Akadlı

Üye
İ. Hakkı Ülkmen

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioglu

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Salim Başol

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lûtfi Ömerbaş

Üye
Ekrem Tüzemen